

**Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 46

Одеса – 2024

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить тези доповідей окремих учасників
XXX наукової конференції здобувачів вищої освіти
«Історичний досвід і сучасність».

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор
(НУ «Одеська політехніка»).

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Рецензенти:

Колбіна Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Мельник Ю. П., кандидат політичних наук, доцент
(Одеський державний аграрний університет).

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2024.

(С) Букач В. М., упорядник, 2024.

державного педагогічного університету: Серія педагогіка. 2001. Вип. 7. С. 15 - 19.

4. Карп С, Кохан О., Редько В. Електронні навчально-методичні комплекси у навчальному процесі середньої школи. *Освіта*. 2003. 15 - 22 жовтня.
5. Лавриниць В. Комп'ютерні технології. Впровадження в навчальний процес. *Освіта*. 2002. № 20, 27 березня. С. 10 - 13.
6. Пархомець І. Ю. Нові інформаційні технології навчання. *Управління школою*. 2007. № 29 (185). С. 20 - 24.

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕГУВАННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКІВ

Бейгул А.

Підлітковий вік є одним з основних періодів у процесі становлення особистості, адже в цей віковий період школярі вибудовують власну модель поведінки, набираються життєвого досвіду, обирають моральні орієнтири. Між підлітком, у якого формуються власні принципи та моделі поведінки, та суспільством, котре диктує підліткові чіткі моральні та соціальні правила, може виникнути соціальний конфлікт. Це може призвести до девіантної поведінки [2].

Девіантна поведінка – це один із видів дезадаптивної поведінки, який являє собою систему вчинків, що суперечать прийнятим у суспільстві правилам або моральним нормам і наносять шкоду суспільству або самій особистості [5, с. 182]. Першопричиною, яка призводить до відхилень у поведінці, є ігнорування особливостей цього вікового періоду, недооцінка дорослими глибоких вікових суперечностей у розвитку підлітка [2].

Корегування девіантної поведінки може включати різні підходи в залежності від конкретної ситуації та причини, що спричинили девіантну поведінку. Щодо особливостей корегування девіантної поведінки у підлітків, вони полягають у врахуванні таких факторів:

1. Підлітки перебувають у періоді інтенсивного розвитку мозку та формування психіки, що може впливати на їх поведінку. При цьому важливо враховувати особливості розвитку та індивідуальні особливості кожного підлітка.
2. Середовище, у якому перебуває підліток, може сильно впливати на його поведінку. Потрібно враховувати роль родини, школи та товариства в цьому процесі.
3. Важливо підтримувати підлітка, спілкуватися з ним та створювати емоційний зв'язок. Це може зменшити ризик відхилень у поведінці та допомогти з корегуванні девіантної поведінки [3].

Корекція девіантної поведінки у підлітків може бути складною задачею, оскільки цей період життя супроводжується змінами в фізичному, психологічному та соціальному розвитку. Однак, існує кілька підходів та стратегій, які можуть допомогти в корекції девіантної поведінки у підлітків: по-перше, це заміна негативної поведінки. Для корекції девіантної поведінки важливо визначити, яка саме поведінка є негативною та встановити причини її виникнення. Далі, можна пропонувати альтернативи негативній поведінці, щоб допомогти підлітку змінити її. По-друге, прийняття та підтримка підлітка. Важливо, щоб дорослі підтримали та прийняли підлітка з усіма його плюсами та мінусами. Це може допомогти підлітку відчувати себе важливим та підвищити його самооцінку. По-третє, потрібно знайти хобі. Бажано, щоб підліток займався чимось корисним та цікавим. Це може бути спорт, мистецтво, волонтерство, клуб. Така діяльність може сприяти зниженню девіантної поведінки [4, с. 93].

Також потрібно розвивати соціальні навички підлітка. Навчати ефективно спілкуватися з іншими людьми та вирішувати конфлікти. Це може бути здійснено за допомогою тренінгів зі спілкування, тренінгів з розвитку навичок співробітництва та психотерапевтичної підтримки. Необхідно встановити чіткі правила. Ці правила повинні бути конкретними, зрозумілими та суворими, і повинні бути пояснені підлітку. Можна

розглянути дисципліну як навчання. Вона повинна бути спрямована на навчання, а не на покарання. Батьки повинні використовувати дисципліну, щоб допомогти підлітку зрозуміти, що їхні дії мають наслідки, і відчувати наслідки. Обов'язково розвивати навички самоконтролю. Навчання контролювати свої емоції та реакції може бути корисним при запобіганні девіантної поведінки [4, с. 94].

Якщо девіантна поведінка підлітка не зменшується, можна звернутися за підтримкою до психолога. Психолог може допомогти розібратися з причинами поведінки та запропонувати ефективні методи коригування поведінки: рольові ігри, діалоги, відеолекторії, тренінги, бесіди, міні-лекції.[3]

Один із рушійних методів корекції, який може запропонувати психолог – це арт-терапія. Вона є корисним і дієвим засобом у справі виправлення поведінково-емоційних відхилень підлітків. Так, зображувальна діяльність, поєднуючись із можливістю споглядати і слухати мистецькі твори, створює особливий культурний світ, який сприятливо впливає на психічний стан підлітків, допомагаючи їм усвідомити свою сутність, зрозуміти цінність як себе, так і оточуючих. А ще, арт-терапію можна використовувати з метою уникнення подальшого розвитку девіантної поведінки серед підлітків [6, с. 129].

Психологічні методи корегування девіантної поведінки включають різноманітні підходи та техніки. Основними методами є:

1. Когнітивно-поведінкова терапія. Цей підхід ставить за мету зміну деструктивних думок, переконань та поведінки, що призводять до девіантної поведінки. Психолог працює з підлітком, допомагаючи йому розпізнати та змінити негативні мисленнєві схеми та розвивати здорові стратегії реагування. Психодинамічна терапія, вона спрямована на розуміння глибинних причин девіантної поведінки, зокрема на непереборні конфлікти та несвідомі впливи. Шляхом

розкриття та розуміння цих факторів, підліток отримує можливість змінити свої манери поведінки.

2. Поведінкова терапія. Ставить за мету зміну конкретних девіантних поведінок шляхом застосування позитивного посилення, навчання нових навичок і стратегій адаптації. Це може включати програми навчання навичок соціальної взаємодії, вправи на розвиток самоконтролю та інші методи [1, с. 138 - 140].

Також є педагогічні методи корегування девіантної поведінки. Наприклад, метод дилем – це коли вихованець ставиться в умови вільного морального вибору за наявності кількох варіантів поведінки, це сприяє формуванню у нього знань про моральну норму – таких знань, які емоційно переживаються, набувають особистісної значущості. Метод співпереживання (також відомий як «метод поглибленої співпраці» або «співчуття») – дає можливість формувати у підлітка уміння вирізняти емоції, які переживають інші люди, приймати чужу позицію. Метод аналізу вчинку – це навчання вихованця сприймати й аналізувати результати власних і чужих вчинків, що допомагає усвідомлювати моральні норми, сприяє формуванню здатності передбачати результати й позитивно позначається як на виробленні навичок поведінки, так і на подоланні миттєвих прагнень, станів, бажань [1, с. 137 - 140].

Таким чином, поведінкові девіації у дітей і підлітків є результатом складної взаємодії соціальних і біологічних факторів. І обов'язково потрібно корегувати девіантну поведінку підлітків, або самостійно, дотримуючись порад вище зазначених, або з допомогою спеціалістів. Результатом такої роботи є впровадження та закріплення позитивних змін у поведінці, які сприятимуть координованому розвитку особистості.

-
1. Гельбак А. Психолого-педагогічні аспекти корекції девіантної поведінки у підлітковому віці. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності: збірник матеріалів постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції*. Кропивницький: ЦУВ, 2022. С. 137 - 141.// :https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2022/08/zbirnyk_kndekcz_24.06.22.pdf#page=137

2. Девіантна поведінка дітей та молоді: проблеми й шляхи подолання. *Червоноградська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2.* // http://chervonograd-school2.lvivsch.in.ua/biblioteka/radimo_pochitati/dlya_batjkiv/deviantna_povedinka_ditej_ta_molodi_problemi_j_shlyahi_podolannya/?pvi=pvi
3. Дмитрієва С. М., Грибан А. Р. Причини та прояви девіантної поведінки підлітків, шляхи її попередження і подолання. *Актуальні питання психології: теорія, методика, практика: збірник матеріалів XI-ої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції, Умань: УДПУ, 2022. С. 107 - 111.* // http://eprints.zu.edu.ua/35114/1/Дмитрієва%20С.М.%20Грибан%20А.Р._Тези_100.pdf
4. Замашкіна О. Д. Система корекційно-профілактичних заходів з подолання девіантної поведінки підлітків. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. 2018. № 3. С. 90 - 95.* // <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/947/1/17.pdf>
5. Миронова С. П., Гаврилов О. В., Матвєєва М. П. Основи корекційної педагогіки: навчальний посібник./ за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський: КП, 2010. 264 с.
6. Михайлюк М. В., Тесленко В. В. Арт-терапія як рушійний метод коригування девіантної поведінки підлітків. *Соціальна робота і сучасність: теорія та практика професійного й особистісного розвитку соціального працівника: матеріали Десятої Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : Ліра-К, 2020. С. 128 - 130.* // https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/39773/1/S_r_i_s_X_2020-128-130.pdf

УКРАЇНСЬКА ГУМАНІСТИЧНА ТРАДИЦІЯ – ДЖЕРЕЛО РЕФЛЕКСІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Хархаров Д., Гегечкорі О. В.

Гуманістична традиція української філософії має глибокі коріння, які сягають часів Київської Русі та продовжуються впродовж усієї історії України. Українські філософи, такі як Григорій Сковорода, Михайло Драгоманов, Василь Сухомлинський та інші, зробили значний внесок у розвиток гуманістичної думки, відстоюючи цінності людської свободи, гідності та особистісного розвитку. Вони прагнули досліджувати сутність людини, її місце у світі та відповідальність перед собою та іншими.

З М І С Т

1. Мутавчи В. Українські історики про Данила Галицького.....	4
2. Гнедко А., Букач В. М. Козацька тема в поезії Тараса Шевченка.....	7
3. Муся А. Діяльність Т. Г. Шевченка у Кирило-Мефодіївському братстві.....	12
4. Ковра К. Олександр Довженко – талановитий художник.....	16
5. Загороднюк Д. Життя в поезії та поезія в житті Андрія Любки.....	19
6. Самойлова П. Витоки поезії Лілії Олейнік.....	23
7. Добровольська Д. Північне Причорномор'я у давньогрецькій міфології.....	27
8. Аврамогло А. Олег Соколов і вітчизняний нонконформізм...	30
9. Мальчик А. Українські традиції в сучасному одязі.....	34
10. Кровякова А. Погляд чеських науковців на виховні методи А. С. Макаренка.....	38
11. Ілясов О.О., Щербина А. І. Психолого-педагогічні засади застосування ейдетики як засобу розвитку творчого мислення молодших школярів.....	43
12. Бондаренко Н. С. Навчання інформатики в закладах середньої освіти.....	46
13. Данилишина К. С. Педагогічні програмні засоби в загальноосвітніх закладах.....	49
14. Бейгул А. Особливості корегування девіантної поведінки у підлітків.....	53
15. Хархаров Д., Гегечкорі О. В. Українська гуманістична традиція – джерело рефлексії сучасного суспільства.....	57
16. Савицький В. Культурна політика: до визначення поняття...	60
17. Стоянов Є., Кубко В. П. Правові норми і принципи функціонування міжнародних організацій.....	62
18. Панова К. Північна Корея: місце та роль в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та світі.....	68
19. Латова М. Енергетична дипломатія: вплив енергетичних ресурсів на світову політику.....	71